

Hankesuunnitelma

8.4.2021

VN/25041/2020

Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskeva hanke 2020-2022

v. 0.9 8.4.2021

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtiovarainministeriö

PL 28
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

valtiovarainministerio@vm.fi

Sisällys

1 Tausta	3
2 Johdanto	3
2.1 Liityntä hallitusohjelmaan	4
2.2 Liityntä muihin hankkeisiin	4
3 Hankkeen tavoitteet, tehtävä ja laajuus	5
3.1 Tavoitteet	5
3.2 Hankkeen tehtävä	6
4 Hankkeen organisointi, tehtävät ja resursointi	6
4.1 Johtoryhmä	7
4.2 Identiteetin hallinta	7
4.3 Lainsäädäntö	8
4.4 Informaatio-ohjaus ja sidosryhmäyhteistyö	8
4.5 Tietopalvelut	8
4.6 Tekninen	8
4.7 Resursointi	8
5 Hankkeen hyödyt	9
6 Riskienhallinta	10
7 Raportointi	10
8 Viestintä	10
9 Hankkeen hyväksymismenetelmät ja päättäminen	10
Versionhallinta	29

1 Tausta

Valtiovarainministeriö asetti 1.9.2017 työryhmän selvittämään henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista toimikaudelle 1.9.2017-31.12.2019. Työryhmän tehtävänä oli esittää uusi kansallinen ratkaisu henkilöiden yksilöimiseksi. Tähän kuului esitys toimintamalliksi henkilöiden yksilöimiseen Suomessa ja kuvaus viranomaisten roolista henkilöön liittyvien ydintietojen hallinnassa. Tarkoituksena oli tuottaa malli, jossa henkilön yksilöivä tunnus ja siihen liittyvät tiedot voidaan hallita erillisinä sekä toiminnallisesti että juridisesti. Työryhmän toimikausi päättyi 31.12.2019 ja työryhmän loppuraportti julkaistiin 6.4.2020. Työryhmä esitti jättämässään loppuraportissa, että vuodesta 2027 alkaen Suomessa otettaisiin käyttöön uudenmuotoinen henkilötunnus, josta ei enää kävisi ilmi henkilön ikä, syntymäaika, sukupuoli tai muuta henkilöön liittyvää tietoa. Työryhmä ehdotti myös, että suomalaisen henkilötunnuksen voisi saada nykyistä laajempi henkilöryhmä. Saatujen lausuntojen ja valtiovarainministeriössä virkamiestyönä tehdyn jatkotyön perusteella työryhmän ehdotusta sellaisenaan ei voitu pitää toteuttamiskelpoisena. Lausuntopalautteen pohjalta valtiovarainministeriö jatkaa nyt työtä valmistellen kohdennettuja ja rajatumpia muutoksia, joissa henkilötunnuksen nykyinen muoto säilytettäisiin.

Valtiovarainministeriö on laatinut loppuraportin henkilötunnuksen uudistamisen ja valtion takaaman identiteetin hallinnan ensimmäisestä vaiheesta¹. Valtiovarainministeriö jatkaa henkilötunnusten kehittämistyötä lausuntopalautteen pohjalta. Loppuraportin esitystä aikatauluineen ei sellaisenaan viedä eteenpäin vaan lähtökohtana jatkokehittämiseksi on virkamiesvalmistelussa lausuntopalautteen pohjalta valmisteltu vaiheittainen etenemismalli, jota on hankkeen valmistelun lähtökohtana².

2 Johdanto

Henkilötunnus on tunnus, joka henkilölle annetaan, kun hänen tietonsa ensimmäisen kerran talletetaan väestötietojärjestelmään. Henkilötunnuksen antamisesta, muuttamisesta ja muodostumisesta säädetään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009). Henkilötunnus muodostuu syntymäajasta, välimerkistä, yksilönumerosta ja tarkistusmerkistä siten kuin väestötietojärjestelmästä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (128/2010) säädetään. Henkilötunnuksen antaminen on Digi- ja väestötietovirastolle säädetty julkinen hallintotehtävä. Henkilötunnuksen avulla henkilöt yksilöidään väestötietojärjestelmässä ja usein myös yhteiskunnan

¹ [Henkilötunnuksen uudistamisen loppuraportti VM 2020:20](#)

² [Suunnitelmaehdotus hankkeen toteuttamiseksi.](#)

muissa rekistereissä, joissa henkilötunnusta käytetään henkilön yksilöivänä tietona järjestelmien välillä sekä esimerkiksi tilastoinnissa henkilön elinolosuhteita kuvaavien tietojen yhdistelemiseen. Tunnusta ei ole tarkoitettu käytettäväksi henkilön ainoana tunnistamistietona.

Henkilötunnukseen ja sen käsittelyyn liittyvissä kysymyksissä on huomioitava väestön rajat ylittävän liikkumisen ja nopean digitalisaatiokehityksen näkökulma. Tavoitteena on löytää ratkaisumalli, jossa ulkomaalainen henkilö voidaan rekisteröidä yksiselitteisesti väestötietojärjestelmään. Tietojenvaihdon ja sähköisen asioinnin helpottamiseksi ulkomaalaiselle henkilölle myönnettäisiin henkilötunnus, jolla luotaisiin Suomessa asioiville yksiselitteinen ja yhteinen ydinidentiteetti ja sitä tukevat keskitetyt käsittely- ja palveluprosessit. Rekisteridentiteetillä tarkoitetaan kaikkea sitä henkilöllisyyttä määrittävää tietoa, joka on tallennettu väestötietojärjestelmään. Sen osajoukkona on ydinidentiteetti eli ne tietyt tiedot, jotka osoittavat henkilöllisyyden. Useimmissa viranomaispalveluissa asiointi tänä päivänä edellyttää suomalaista henkilötunnusta. Ulkomaalaiselle henkilölle tietyt viranomaiset luovat henkilötunnuksen kaltaisen keino-tunnuksen omissa järjestelmissään. Organisaatiokohtaisia keino-tunnuksia ei voida hyödyntää tietojen vaihdossa tai sähköisessä asioinnissa laajemmin. Kun henkilötunnus jatkossa myönnettäisiin keskitetysti väestötietojärjestelmästä, tarve keino-tunnuksille vähenee.

2.1 Liityntä hallitusohjelmaan

Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi yhteiskunnan eheyden vahvistaminen, jossa yhtenä keinona määritellään luopuminen sukupuolitiedosta osana henkilötunnusta. Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomea vahvistetaan mm. työperäistä maahanmuuttoa kehittämällä. Asioinnin sujuvoittamiseksi ja sähköisen asioinnin helpottamiseksi ulkomaalaisen henkilön ydinidentiteetin rekisteröinnin mahdollistaminen on tarkoituksenmukaista toteuttaa väestötietojärjestelmään.

2.2 Liityntä muihin hankkeisiin

Hankkeen tulee ottaa huomioon teknologian, kansallisen ja kansainvälisen kehityksen vaikutukset ja mahdollisuudet henkilön yksilöimisessä ja identiteettien hallinnassa. Eurooppa-neuvosto on pyytänyt päätelmissään 1.-2.10.2020 Euroopan Unionin komissiota antamaan aloitteen eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä vuonna 2021. Komission vuoden 2021 työohjelman mukaan lainsäädäntöaloite eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä annettaisiin vuoden 2021 ensimmäisen neljänneksen aikana. Hankkeessa tulee soveltuvin osin huomioida mahdollinen eurooppalaisen digitaalisen identiteetin syntyminen ja sen mahdolliset heijastusvaikutukset henkilötunnusjärjestelmään.

Hankkeessa pyritään huomioimaan muiden pohjoismaiden identiteetinhallinnan ja henkilötunnusjärjestelmien kehittämiseen kohdistuvat toimenpiteet. Hanke

voi osallistua pohjoismaiseen yhteistyön painopisteenä erityisesti identiteetin hallintaan liittyvien prosessien tiedon jakaminen ja kehittäminen.

Valtionvarainministeriö on asettanut Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen, jonka tavoitteena on mm. tuottaa yhdenvertaiset edellytykset ja mahdollisuudet jokaiselle hyödyntää digitaalista henkilöllisyyttä yhteiskunnan palveluissa ja varmistaa edellytykset omaan itseen liittyvien henkilötietojen jakamisen syntymiselle ja kehitykselle tulevaisuudessa. Digitaalinen henkilöllisyys-hanke tuottaa edellytykset ulkomaalaisen henkilön rekisteröinnille ja sähköiselle tunnistautumiselle Suomeen ja mahdollistaa Suomesta rajat ylittävä sähköinen tunnistaminen. Digitaalisen henkilöllisyyden ratkaisujen perustana voisi toimia valtion takaama ydinidentiteetti. Henkilötunnuksen uudistamista ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimista koskevan hankkeessa tulee huomioida digitaalisen henkilöllisyyden kehittämisen hankkeen tavoitteet ja aikataulut omassa työssään.

Hankkeessa selvitetään yhteistyössä ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishankkeen kanssa mahdollisuutta laajentaa ydinidentiteetin kohderyhmää niistä henkilöistä, jotka tällä hetkellä rekisteröidään väestötietojärjestelmään. Hankkeessa tehdään läheistä yhteistyötä opetuksen ja koulutuksen toimialan identiteetinhallinnan kehittämistyöryhmän kanssa. Kehittämistyöryhmän tehtävänä on tehdä esitys yhteiseksi ratkaisuksi identiteetin ja omien tietojen hallintaan sekä tunnistautumiseen opetuksen ja koulutuksen toimialalla.

Henkilötunnusjärjestelmän kiireellisin uudistuspaine syntyy tunnusten riittävyyden varmistamisesta. Syksyllä 2020 Digi- ja väestötietovirasto on virkamiestyönä valmistellussa esityksessään ehdottanut ratkaisumallia, jossa henkilötunnukseen lisättäisiin uusia vuosisatakohtaisia välimerkkejä. Tämä lisäisi käytettävissä olevien tunnusten määrää. Konkreettisia esityksiä arvioidaan hankkeessa.

3 Hankkeen tavoitteet, tehtävä ja laajuus

3.1 Tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on tehdä esitys kansalliseksi toimintamalliksi henkilöiden yksilöimiseen Suomessa ja kuvata viranomaisten roolit henkilöön liittyvien ydintietojen hallinnassa. Hankkeessa pyritään ratkaisemaan niitä kysymyksiä, joita nykyisen henkilötunnuksen käyttäminen ja käyttämiseen liittyvät toimintatavat ovat synnyttäneet. Tällaisia kysymyksiä ovat muun muassa tunnuksen myöntämisen toimivalta, tunnuksen myöntämisen laajentaminen nykyisestä, henkilön tunnistaminen tunnuksen antamisen yhteydessä, tunnukseen liitettävät biometriset tunnisteet, tunnuksen sukupuolineutraali muoto, tunnuksen ja sen

kohteena olevaan henkilöön liittyvien tietojen hallintaprosessi sekä tunnuksen käyttäminen järjestelmien välillä henkilön identifioimiseen.

Hankkeen tavoitteena on:

- Varmistaa sujuva asiointi kaikille kehittämällä väestötietojärjestelmän identiteetinhallintaa.
- Varmistaa edellytykset digitaalisen toimintaympäristön kehittymiselle Suomessa.
- Varmistaa henkilötunnusten riittävyys.
- Mahdollistaa sukupuolineutraali henkilötunnus.
- Ehkäistä henkilötunnusten käyttöä tunnistuskäytössä sekä ehkäistä identiteettivarkauksia.

3.2 Hankkeen tehtävä

Hankkeen tehtävät ovat:

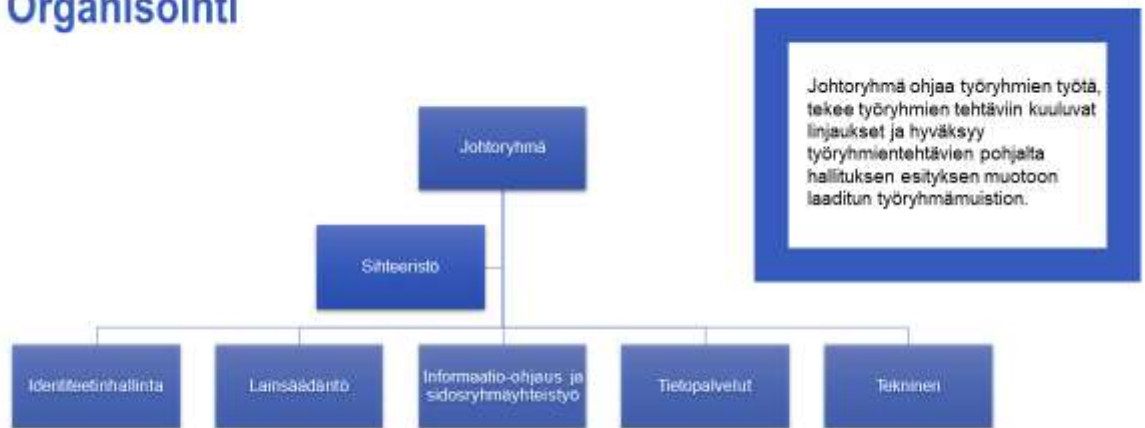
- Valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset.
- Tuottaa kattava vaikutustenarviointi.
- Identiteetinhallinnan toteutus on kuvattu siten, että sen kehittäminen ja käyttöönotto on mahdollinen. Sukupuolitiedon poisto on mahdollinen.
- Henkilötunnuksen myöntäminen ulkomaalaisille on mahdollista nykyistä laajemmin.
- Keskitetty henkilötunnusjärjestelmä organisaatiokohtaisten henkilötunnusten korvaamiseksi on mahdollista.
- Luoda edellytykset uuden yksilöintitunnuksen käyttöönottamiseksi.
- Vaiheistettu malli uudistettavan henkilötunnusjärjestelmän käyttöönottamiseksi on mahdollista.
- Muodostaa ja seurata yhdessä viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa ohjeita ja toimintamalleja henkilötunnuksen oikeaa käyttöä varten.

4 Hankkeen organisointi, tehtävät ja resursointi

Hankkeessa työ organisoidaan johtoryhmään ja eri asiakokonaisuuksien ympärille asetettuihin työryhmiin. Työryhmät raportoivat johtoryhmälle säännöllisesti.

Organisointi

Kuva 1. Hankkeen organisaatiorakenne.

4.1 Johtoryhmä

Johtoryhmä ohjaa työryhmien työtä, tekee työryhmien tehtäviin kuuluvat linjaukset ja hyväksyy työryhmientehtävien pohjalta hallituksen esityksen muotoon laaditun työryhmämuistion. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii lainsäädäntöneuvos, yksikön päällikkö Sami Kivivasara valtiovarainministeriöstä. Johtoryhmä koostuu puheenjohtajan lisäksi varsinaisista ja varajäsenistä sekä sihteeristöä.

4.2 Identiteettihallinta

Identiteettihallintatyöryhmän puheenjohtajana toimii kehityspäällikkö, hankepäällikkö Anneli Kupari valtiovarainministeriöstä. Työryhmän tehtävänä on:

- Määritellä identiteetin luomisen edellytykset ja kriteeristö.
- Määritellä identiteettiin liitettävät ominaisuustiedot kuten yksilöintilaji, tunnistuksen tapa, tiedon lähde ja biometrinen tieto sekä muut mahdolliset ominaisuustiedot.
- Määritellä identiteettihallintaan osallistuvat tahot ja tiedonvaihdon käytännöt osallistuvien tahojen välillä.
- Määritellä keskitettyyn väestötietojärjestelmään talletettavat tiedot.
- Määritellä identiteettihallinta eri elinkaaren vaiheissa.
- Määritellä ydinidentiteettiin liittyvät ydinhenkilötiedot (esim. tunniste, nimi, sukupuoli, syntymäaika).

4.3 Lainsäädäntö

Lainsäädäntötyöryhmän puheenjohtajana toimii Perttu Wasenius valtiovarainministeriöstä. Työryhmän tehtävänä on valmistella hallituksen esitys sekä valmistella esitys henkilötunnuksen muuttamisen helpottamisesta sekä toteuttaa yhteistyössä muiden alatyöryhmien kanssa vaikutustentarviointi lainsäädäntötyötä varten.

4.4 Informaatio-ohjaus ja sidosryhmäyhteistyö

Informaatio-ohjaus ja sidosryhmäyhteistyön työryhmän puheenjohtajana toimii neuvotteleva virkamies Heikki Talkkari valtiovarainministeriöstä. Informaatio-ohjaus ja sidosryhmäyhteistyön työryhmän tehtävänä on:

- Laatia suunnitelma informaatio-ohjauksen ja viestinnän toteuttamiselle.
- Laatia sidosryhmäyhteistyön suunnitelma.
- Ohjeiden, suositusten sekä parhaiden käytäntöjen esiintuominen, ohjaus ja viestintä.

4.5 Tietopalvelut

Tietopalvelut työryhmän puheenjohtajana toimii kehityspäällikkö Anu Aakula Digi- ja väestötietovirastosta. Tietopalvelut työryhmän tehtävänä on:

- Määritellä väestötietojärjestelmässä muutoksen seurauksena syntyvien uusien tietojen käyttöehdot yhteiskunnassa.
- Määritellä ydinidentiteettiin liittyvien ydinhenkilötietojen (esim. tunnistetunnus, nimi, sukupuoli, syntymäaika) luovuttamisen periaatteet.
- Tehdä esitys ydinhenkilötietojen edelleenvälittämisestä ja kustannuksista väestötietojärjestelmästä yhteiskunnan toimijoille.

4.6 Tekninen

Teknisen työryhmän puheenjohtaja toimii kehityspäällikkö Seppo Ränninranta Digi- ja väestötietovirastosta. Teknisen alatyöryhmän tehtävänä on:

- Määritellä henkilötunnuksen muoto ja käytännöt niin, että henkilötunnusten riittävyys on varmistettu. Suunnittelun lähtökohtana riittävyyden varmistamiseksi on, että otetaan käyttöön vuosisatakohtaisia uusia väli-merkkejä.
- Määritellä uuden yksilöintitunnuksen muoto ja käytännöt.
- Määrittää linjaukset ja vaatimukset tietoarkkitehtuurin toteuttamiselle.

4.7 Resursointi

Hankkeen kustannukset maksetaan vuoden 2021 talousarvion momentilta 28.70.01, lisäksi hankkeelle on avattu oma seurantakohde 30 006 016. Hankkeen kustannuksia seurataan Hankesalkussa.

5 Hankkeen hyödyt

Nykyinen henkilötunnuksen rakenne, muodostamistapa sekä myöntö- ja käytötavat eivät vastaa yhteiskunnan tarpeita pitkällä tähtäimellä. Yhteiskunnassa on esimerkiksi opiskelijan tai työperäisen maahanmuuton vuoksi paljon henkilöitä, jotka asiointiin sujuvoittamiseksi ja sähköisen asiointiin mahdollistamiseksi tulisi yksilöidä aikaisemmassa vaiheessa asiointia.

Henkilöille, joille henkilötunnusta ei nykyisin voida myöntää, luodaan eri organisaatioissa keinotekoisia henkilötunnuksen kaltaisia tunnuksia organisaatioiden sisäisiin tarpeisiin. Tämä käytäntö on johtanut siihen, että henkilöllä voi olla useita henkilöllisyyksiä eri järjestelmissä eri palvelutuottajilla ja viranomaisilla. Jos henkilö myöhemmin saa henkilötunnuksen, hänen eri järjestelmissä olevia tietojaan ei voida luotettavasti yhdistää. Tämä aiheuttaa ongelmia niin yksilöinnin kohteena oleville henkilöille kuin heidän tietojaan käsitteleville viranomaisille ja muille organisaatioille siksi, että henkilöiden yksilöiminen eri järjestelmien välillä vaikeutuu ja hidastuu.

Hankkeessa mahdollistetaan identiteetin rekisteröinti asiointiprosessin alkuvaiheessa, jolloin tarve organisaatiokohtaisille keinotunnuksille ja manuaaliselle identiteettitietojen linkittämiselle vähenee. Jatkossa myös ns. viranomaisaloitteiset identiteetit on tarkoitus luoda keskitetyn rekisterin kautta, joka entisestään vähentää manuaalista työtä ja sujuvoittaa asiointipalvelujen käyttäjien arkea.

Henkilötunnuksen rooli henkilön yksilöivänä tietona erilaisissa tietojärjestelmissä on muodostunut keskeiseksi edellytykseksi henkilötietojen käsittelylle. Useat tietojärjestelmät on rakennettu siten, ettei niitä voi käyttää ilman henkilötunnusta, koska henkilöön liittyviä tietoja hallitaan sen avulla. Usein henkilötunnuksesta päätellään tietoja ja tallennetaan tietojärjestelmiin henkilön syntymäaika ja sukupuoli, jotka tiedot tulevat näin aina automaattisesti luovutetuiksi samalla kun henkilötunnus luovutetaan. Poistamalla henkilötunnuksesta henkilötietoja, voidaan paremmin kontrolloida henkilötietojen käyttöä. Esimerkiksi sukupuolitieto on harvoin tarpeellinen tieto asiointitilanteessa.

Käynti- tai puhelinasiointinissa taas henkilötunnuksen rooli on vääristynyt, sillä usein jo pelkästään henkilötunnuksen ilmaisemalla henkilö tunnustetaan palvelussa suullisen ilmoittautumisen kautta pyytämällä kertomaan henkilötunnus, eikä henkilöllisyyttä varmisteta virallisen henkilöllisyysasiakirjan tai sähköisen tunnustamisen avulla. Hanke pyrkii ehkäisemään henkilötunnuksen käyttöä tunnustamistarkoituksessa.

Henkilötunnuksen nykyinen muodostamismalli ja muoto aiheuttavat sen, että henkilötunnuksia on päivä- ja sukupuolikohtaisesti käytössä rajallinen määrä. Koska tunnuksia tarvitaan lukuisille muillekin kuin vain Suomessa syntyville, henkilötunnuksen riittävyys tulee varmistaa, jotta vaaraa tunnusten loppumisesta ei ole.

6 Riskienhallinta

Hankkeen riskejä tarkastellaan vähintään 2 krt vuodessa tai tarvittaessa useammin. Hankkeen alussa tehdyn riskiarvioinnin yhteydessä tunnistettiin useita riskejä. Riskiarviotaulukko on esitelty liitteessä kolme.

Eriyisen merkittäviksi riskeiksi tunnistettiin kolme riskiä. Yksi riskeistä oli ”Odottamaton asia lainsäädäntöprosessissa, joka viivästyttää hanketta”. Tämän hallintakeinoiksi määriteltiin lainsäädäntötyöryhmän ennakoiva työskentely kriittisillä alueilla, esimerkiksi huomioimalla yhdenvertaisuusnäkökulmat ja tiedonsaantioikeudet. Toisena merkittävänä riskinä tunnistettiin olevan ”Hankkeen hyödyt ja tavoitteet eivät nauti yleistä luottamusta”. Tämän riskin hallintatoimeksi sihteeristö kirjasi hankkeen hyötyjen ja tavoitteiden läpikäymisen sidosryhmien kanssa. Kolmantena riskinä todettiin resurssiongelmia ja sen, että henkilöt työskentelevät useissa hankkeissa. Resursseja on pyritty lisäämään rekrytoinneilla ja työkierrolla. Riskianalyysi on kokonaisuudessaan liitteessä kolme.

7 Raportointi

Hanke vastaa raportoinnista JulkICT-osaston johtoryhmälle säännöllisesti. Hankkeen kuukausittainen raportointi esitetään Hankesalkussa, jossa myös ylläpidetään ohjelman perustietoja. Valtiovarainministeriö tekee hankkeen toteuttamiseksi tarvittavat päätökset. Hanke julkaisee vuosittain toimintasuunnitelman, joka sisältää kuvauksen alkavan vuoden toiminnasta ja koonnin edellisen vuoden tuloksista. Hankesuunnitelmasta, asettamispäätöksestä, toimenpiteistä ja tuloksista raportoidaan myös julkisesti.

8 Viestintä

Hankkeen asettamisesta, tavoitteista, toimenpiteistä, toimenpiteiden etenemisestä ja tuloksista viestitään mahdollisimman avoimesti ja monikanavaisesti. Viestinnästä on laadittu erillinen suunnitelma, ks. liite neljä.

9 Hankkeen hyväksymismenettelyt ja päättäminen

Hankkeen ohjauksesta, rahoituksesta ja koordinaatiosta vastaa valtiovarainministeriö. Hankkeen on asettanut kuntaministeri Paatero. Johtoryhmä ohjaa työryhmien työtä, tekee työryhmien tehtäviin kuuluvat linjaukset ja hyväksyy työryhmientehtävien pohjalta hallituksen esityksen muotoon laaditun työryhmuistion. Hankkeen johtoryhmä päättää valtiovarainministeriölle ehdotettavat asiat.

Liiteluettelo

Liite 1 Tulokset ja niiden mittaaminen	12
Liite 2 Hankkeen ositus aikatauluineen	14
Liite 3 Hankkeen riskinhallintataulukko	15
Liite 4 Viestintäsuunnitelma	23
Liite 5 Asettamispäätökset	27
Liite 6 Hankkeessa käytettävät käsitteet	28

Liite 1 Tulokset ja niiden mittaaminen

Hanke on lainsäädäntömuutoshanke, jossa tavoitteena on laatia hallituksen esitys henkilötunnuksen uudistamiseksi ja valtion takaaman identiteetin toteuttamiseksi eduskunnalle tässä dokumentissa kuvatulla tavalla. Tämän tavoitteen toteutumiseen osallistuvat kaikki työryhmät.

Mittarit koko hanke:

- Riittävyyden varmistamisen asetusmuutosaluonnos valmistuu 04/2021?
- Hallituksen esityksen luonnos on valmis 08/2021.
- Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle 03/2022.
- Laki henkilötunnuksen uudistamisesta ja valtion takaamasta identiteetistä tulee voimaan 07/2022.
- Muutokset on viestitty siten, että muutokset on toteutettu sovituissa aikatauluissa.
- Hanke on muodostanut ja seurannut yhdessä viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa ohjeita ja toimintamalleja henkilötunnuksen oikeaa käyttöä varten. Hanke on viestinyt viestintäsuunnitelman mukaisesti tavoitteena henkilötunnuksen tunnistuskäytön vähentäminen.

Mittarit identiteetinhallinta:

- Ydinhenkilötietoja koskeva esitys on laadittu. 10.2.2021 (jory).
- VTJ:hin vietävät uudet tiedot esitys on laadittu. 10.3.2021 (jory).
- Identiteetinhallinnan esitys on laadittu 2.6.2021 (jory).

Mittari lainsäädäntö:

- HETU tunnistuskäytön selvitys on valmistunut
- Valtioneuvoston asetus väliimerkin muuttamiseksi on valmistunut.
- HE henkilötunnuksen uudistamiseksi ja valtion takaaman identiteetin hallinnoimiseksi on valmistunut.
- Lausunnot on käsitelty ja huomioitu esityksissä.
- Tarvittavat vaikutustenarvioinnit on tehty.

Mittarit informaatio-ohjaus:

- Tavoite on määritelty. 10.3.2021 (jory)
- HETUn käyttö tunnistuskäytössä -nykytila on selvitetty. 14.4.2021 (jory)
- Vaihtoehtoiset tavat HETU -tunnistukselle on tunnistettu. 14.4.2021 (jory).
- Informaatio-ohjauksen ja sidosryhmäyhteistyön suunnitelma on laadittu. 2.6.2021 (jory).
- Informaatio-ohjausta ja sidosryhmäyhteistyötä edistetään suunnitelman mukaisesti.

- Tarpeet suosituksille ja ohjeille on tunnistettu. Toimivaltainen viranomaisen ohjeiden ja suositusten antamiselle on tunnistettu.

Mittarit tietopalvelut:

- Uusien VTJ tietojen luovutuksen periaatteet on laadittu.
- Ydinhenkilötietojen luovutusperiaatteet on tunnistettu.
- Tietopalvelutarpeet on tunnistettu.
- Ydinhenkilötietojen tietojenvälittämisen kustannukset yhteiskunnalle on määritelty.

Mittarit tekninen

- Välimerkillisen tunnuksen muoto ja perustelut riittävyysratkaisulle on laadittu 10.2.2021 mennessä
- Satun hyödyntämisestä on tehty esitys 14.4.2021 mennessä.
- Biometriikan hyödyntämisestä on tehty esitys 14.4.2021 mennessä.
- Uudesta yksilöintitunnuksesta on tehty esitys 2.6.2021 mennessä.

Liite 3 Hankkeen riskinhallintataulukko

Riskien arviointi seuraavasti (VAHTI ohjeen mukaan)

Todennäköisyys

- 1. Epätodennäköinen** Tapahtuma toteutuu vain poikkeuksellisissa oloissa. Mahdollisuus toteutumiseen on tällöin enimmäkseen teoreettinen. Esimerkiksi silloin, kun riskin ei tiedetä aikaisemmin toteutuneen.
- 2. Mahdollinen** Tapahtuma saattaa toteutua joissakin olosuhteissa tai tapauksissa. Tapahtuma on toteutunut joskus omassa organisaatiossa tai muualla.
- 3. Todennäköinen** Tapahtuman tiedetään tai odotetaan toteutuvan mitä suurimmalla todennäköisyydellä.
- 4. Lähes varma** Tapahtuma toteutuu tai on toteutunut usein ja on tapahtunut useita ”läheltä piti”-tilanteita.

Vaikuttavuus

- 1. Vähäinen** Riskin toteutumisesta voi aiheutua vähäistä haittaa strategisen tavoitteen saavuttamiselle. Toteutumisella on vähäinen vaikutus organisaation toimintaan.
- 2. Kohtalainen** Riskin toteutuminen viivästyttää tai heikentää selvästi mahdollisuuksia saavuttaa yhtä tai useampia strategisista tavoitteista. Seuraus tai tapahtuma, jonka vuoksi ei tarvitse keskeyttää toimintaa, mutta saatetaan joutua muuttamaan toiminnallisia suunnitelmia. Tapahtumasta voi aiheutua vähäisiä kustannuksia. Maine luotettavana toimijana vaarantuu.
- 3. Merkittävä** Riskin toteutuminen vaikeuttaa, hidastaa tai muutoin vaarantaa merkittävällä tavalla tärkeän strategisen tavoitteen saavuttamisen. Toteutuminen voi aiheuttaa merkittävää vahinkoa tai kustannuksia. Seuraus tai tapahtuma, jonka vuoksi toiminta joudutaan keskeyttämään, tai tapahtuman seurauksena aiheutuu vähäistä suurempia kustannuksia. Tapahtumasta voi aiheutua myös omaisuuden rikkoontumista. Yksittäisten ihmisten terveys tai henki voi vaarantua. Maine luotettavana toimijana heikentyy merkittävästi.
- 4. Kriittinen** Riskin toteutuminen estää tai keskeyttää kokonaan esimerkiksi toiminnan kannalta tärkeän strategisen tavoitteen saavuttamisen tai jonkin organisaation tuottaman kriittisen prosessin tai palvelun. Toteutumisesta voi seurata suurta vahinkoa tai kustannuksia myös muille. Seuraus tai tapahtuma, jonka vuoksi toiminta joudutaan keskeyttämään ja se estyy pitkähköksi ajaksi. Tapahtumasta voi aiheutua merkittäviä kustannuksia organisaation tai valtionhallinnon näkökulmasta katsottuna. Suuren ihmisjoukon terveys tai henki vaarantuu ja sillä voi olla vaikutusta laajalti koko yhteiskunnan toimintaan. Suomen maine tai asema kansainvälisissä yhteyksissä vaarantuu.

	Riski	Todennäköisyys	Vaikuttavuus	Riskiluku	Hallintatoimet	Ulkoinen	Sisäinen
Henkilöriskit	1. Henkilövaihdokset hidastavat hankkeen etenemistä.	2	3	6			X
	2. Henkilöt työskentelevät useissa hankkeissa. Ajankäyttöongelma.	4	3	12	Työn priorisointi ja aktiivinen seuranta. Lisäresurssit.		X
	3. Avainhenkilöt väsyvät työkuormasta johtuen.	2	3	6			X
	4. Hankkeessa harvoja ydinosaajia. Sijaisia ei ole nimetty.	3	3	9	Sijaiset		X
	5. Ei riittävästi henkilöresursseja.	3	3	9		X	X

	Riski	Todennäköisyys	Vaikuttavuus	Riskiluku	Hallintatoimet	Ulkoinen	Sisäinen
Lainsäädännön riskit	1. HE luonnos aikataulu on tiukka/ 08 2021. Lainsäädännön valmistuminen ajoissa.	3	3	9	<ul style="list-style-type: none"> - Esitykset valmistuvat ajallaan ja suunnitelman mukaan. - johtoryhmän päätöksentekokyvykyys 		X
	2. Odottamaton asia lainsäädäntöprosessissa joka viivästyttää hanketta.	3	4	12	<ul style="list-style-type: none"> - Ennakoidaan lainsäädäntöryhmässä käsitteilyä huomioimalla yhdenvertaisuusnäkökulmat ja tiedonsaantioikeudet. - Hankkeen tavoitteiden läpikäyminen laajasti jo etukäteen esim lausuntovaiheessa. - Webinaarien järjestäminen kesäkuu 2021. 		X
	3. Lainsäädäntöprosessiin liittyvä vaikutustenarviointi ei tuota riittävän tarkkaa tulosta.	2	3	6			

	Riski	Todennäköisyys	Vaikuttavuus	Riskiluku	Hallintatoimet	Ulkoinen	Sisäinen
Hankkeen ohjauksen ja viestinnälliset riskit	1. Hankkeen ohjauspäätösten viivästyminen	2	3	6	- Tunnistettava ryhmät, missä päätöksiä tehdään.		X
	2. Yllättävä prioriteetin muutos	2	3	6			X
	3. Hankekoonpano on niin suuri, informaation jako sisäisesti epäonnistuu	2	2	4			X
	4. Yllättävien tahojen huomioiminen liian myöhäisessä vaiheessa	2	2	4			X
	5. Aikataulu: Muutoksen kommunikointi asiakkaille alkaa liian myöhään suhteessa täytäntöönpanoon.	2	3	6			
	6. Välimerkillisen tunnuk- sen vaikutukset järjestelmäkehitykselle muodostuu odotettua isommaksi	3	2	6			

	Riski	Todennäköisyys	Vaikuttavuus	Riskiluku	Hallintatoimet	Ulkoinen	Sisäinen
Informaatio-ohjauksen riskit	1. Henkilötunnuksen käyttö palveluissa "tunnistusvälineenä" jatkuu	3	3	9	- Informoidaan laajasti tunnistuskäytön riskeistä ja vaihtoehtoista. - Osallistaminen.	X	
	2. Ei tunnisteta itse ongelmaa, miksi HETUa hyödynnetään tunnistuskäytössä	2	2	4	- Informoidaan laajasti tunnistuskäytön riskeistä ja vaihtoehtoista - Osallistaminen.	x	
	3. Ei tunnisteta riittävästi vaihtoehtoisia tunnistamis- ja tunnistautumistapoja.	2	2	4	- Informoidaan laajasti vaihtoehtoisista tunnistustavoista - Osallistaminen.	x	
	4. Vaihtoehtoisten tapojen käyttöönottoon liittyvät haasteet.	3	3	9	- Vaihtoehtoisten tapojen toiminnallinen kehittäminen. - Osallistaminen.	x	x
	5. Vaihtoehtoiset välineet eivät tuo ratkaisua HETU tunnistuskäytön vähentämiselle	3	3	9	- Vaihtoehtoisten tapojen toiminnallinen kehittäminen. - Osallistaminen.	x	x

	Riski	Todennäköisyys	Vaikuttavuus	Riskiluku	Hallintatoimet	Ulkoinen	Sisäinen
Yhteiskunnan muutokset ja poliittisen päätöksenteon riskit	1. Yhteiskunta ei ole valmis muutokseen	3	3	9	- Tiedottaminen ja osallistuttaminen. - Viestintätoimien pohtiminen.	X	
	2. Tiedonkulun hitaus	2	3	6	- Huomioidaan poliittinen pääty.	X	
	3. Poliittinen tuki puuttuu tai muuttuu	3	3	9	- Asian esittely ja käsittely ennakoidusti.	X	
	4. Hankkeen hyödyt ja tavoitteet eivät nauti yleistä luottamusta	3	4	12	- Hankkeen hyötyjen ja tavoitteiden läpikäynti sidosryhmien kanssa.	X	
	5. Tehdään linjauksia, jotka muuttuvat lainsäädännön käsittelyn vaiheessa	2	4	8		X	
	6. Sukupuolisidonnaisuuden poistaminen nykyisestä HETUsta ei onnistu tavoitteen asettajan tarkoittamalla tavalla: käytetään poliittista pääomaa sellaisen ratkaisun läpiviemiseen, jonka hyödyt jäävät pienehköiksi.	3	3	9	- Korostetaan uuden yksilöintitunnuksen käyttöönottoa sukupuolineutraaluiden varmistamiseksi.	X	

	Riski	Todennäköisyys	Vaikuttavuus	Riskiluku	Hallintatoimet	Ulkoinen	Sisäinen
Kansainvälisten asioiden aiheuttamat riskit	1. Kansainväliset muutokset identiteetinhallinnassa tuovat yllättäviä muutoksia.	1	1	1	- Seurataan aktiivisesti kehittymistä.		X
	2. Eurooppalainen digi identiteetti tuo jotain yllättävää muutostarvetta.	1	2	2	- Seurataan aktiivisesti kehittymistä.		X

	Riski	Todennäköisyys	Vaikuttavuus	Riskiluku	Hallintatoimet	Ulkoinen	Sisäinen
Muut riskit	1. Tapahtuu uusi entistä tuhoisampi tietovuoto					X	X
	2. Arvaamattomat vaikutukset					X	X
	3. Erimielisyydet vaikutusarviointien tuloksista					X	X
	4. Identiteetinhallinnan maailman muuttuu yllättäen						X
	5. ymmärrettävyys kärsii, kun olemme etämaailmassa						

Liite 4 Viestintäsuunnitelma

Hankkeen pääviestit ja teemat	<ul style="list-style-type: none"> • Varmistamme henkilötunnusten riittävyyden • Mahdollistamme sukupuolineutraalin henkilötunnuksen • Laajennamme henkilötunnuksen saajien piiriä • Ehkäisemme henkilötunnuksen käyttöä tunnistuskäytössä
Keskeiset kohderyhmät	<ul style="list-style-type: none"> • Kansalaiset • Viranomaiset • Yritykset ja organisaatiot (erityisesti yritykset ja organisaatiot, jotka käyttävät henkilötunnusta tunnistuskäytössä sekä järjestelmätoimittajat)
Yhteistyökumppanit ja yhteys-henkilöt	<ul style="list-style-type: none"> • Digi- ja väestötietovirasto (DVV), Eläketurvakeskus, Kansaneläkelaitos, Maahanmuuttovirasto, Poliisihallitus, Verohallinto, Finanssiala ry, Kaupan liitto ry • Asianosaiset ministeriöt
Muut kokonaisuuteen liittyvät hankkeet	<p>Muut kokonaisuuteen liittyvät hankkeet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilötunnuksen muutosta koskeva lainsäädäntöhanke (VM) • Digitaalisen henkilöllisyyden hanke (VM) • Ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishanke (TEM)
Viestinnän kanavat	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedotteet / vm.fi (kaikki, erityisesti viranomaiset ja media, mutta myös yritykset ja organisaatiot) • Hankeikkuna / vm.fi (viranomaiset) • Kolumnit / vm.fi (viranomaiset, organisaatiot, yritykset) • Uutiskirje (viranomaiset, organisaatiot, yritykset) • Sosiaalinen media laajasti; Twitter, LinkedIn, Instagram, Facebook (kansalaiset ja muut aiheesta kiinnostuneet) • Vastuuministerin taustatilaisuudet toimittajille (media) • Tiedotustilaisuudet (hankkeen loppuvaiheessa medialle ja sidosryhmille) • Pyritään osallistumaan keskusteluun esimerkiksi mielipidekirjoituksilla ja sosiaalisessa mediassa (erityisesti kansalaiset, mutta myös organisaatiot, yritykset, viranomaiset)

Konkreetitiset viestintätoimenpiteet

Tarkennetut toimenpiteet (2021)

- **Verkkosivuston päivittäminen hankkeen viimeisimmillä tiedoilla ***
  - Ajankohta: tammikuu 2021
  - Kanava: vm.fi-verkkosivusto
  - Kohderyhmä: Viranomaiset, asiantuntijat ja muut aiheesta kiinnostuneet
  - Kuvaus: Päivitetään ajankohtaiset hanketiedot verkkosivustolle suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Jatkossa hankehenkilöstö vastaa itse sivun päivittämisestä ja viestintäosasto auttaa ja tukee tarvittaessa.
- **Sosiaalisen median nostot kansalaisille: Mikä on hetu-uudistus?**
  - Ajankohta: helmikuu 2021
  - Kanavat: Twitter, LinkedIn, Facebook, Instagram
  - Kohderyhmä: Kansalaiset
  - Kuvaus: Avataan hetu-hankkeen ja hetu-muutoksen tarkoitusta lyhyellä ja yleistajuisella haastatteluvideolla. Tuotetaan videon ohien myös muuta selkeää sosiaalisen median materiaalia julkaistavaksi samana aikana. Ydinviestit räätälöidään kansalaisnäkökulmasta.
- **Tiedote valtioneuvoston asetuksen lausuntokierroksesta ***
  - Ajankohta: vko 11
  - Kanavat: vm.fi, Twitter
  - Kohderyhmä: Viranomaiset, asiantuntijat, organisaatiot, yritykset
  - Kuvaus: Tiedotetaan valtioneuvoston asetuksen lausuntokierroksesta
- **Harkinnanvarainen: Tiedote lausuntokierroksen päättymisestä**
  - Ajankohta: vko 17–19
  - Kanavat: vm.fi, Twitter
  - Kohderyhmä: Viranomaiset, asiantuntijat, organisaatiot, yritykset, media
  - Kuvaus: Tiedotetaan suppeasti siitä, että valtioneuvoston asetusluonnoksen lausunnot ovat kootusti saatavilla. Voidaan myös harkita tämän sijaan tiedottamista lausuntoyhteenvedosta, mikäli lausuntokierroksella nousee esille selkeästi tiedottamisen kynnyksen ylittäviä huomioita. Tämä toimenpide on kokonaisuutena harkinnanvarainen.
- **Tiedote valtioneuvoston asetuksesta ***
  - Ajankohta: vko 22–23
  - Kanavat: vm.fi, Twitter, Facebook, LinkedIn, Instagram
  - Kohderyhmä: Viranomaiset, asiantuntijat, organisaatiot, kansalaiset, media
  - Kuvaus: Tiedotetaan valtioneuvoston asetus päätöksestä ja asetuksen voimaantulon aikataulusta.
- **Tiedote: Luonnos hallituksen esitykseksi lausunolle ***

- Ajankohta: vko 37–39
- Kanavat: vm.fi, Twitter
- Kohderyhmä: Viranomaiset, asiantuntijat, organisaatiot, yritykset
- Kuvaus: Tiedotetaan, että luonnos hallituksen esitykseksi on nyt lausuntokierroksella.

- **Tiedote: Lausuntoyhteenveto luonnoksesta hallituksen esitykseksi**

- Ajankohta: joulukuu 2021 / tammikuu 2022
- Kanavat: vm.fi, Twitter
- Kohderyhmä: Viranomaiset, asiantuntijat, organisaatiot, yritykset, media
- Kuvaus: Tiedotetaan lausuntoyhteenvedon valmistumisesta ja nostetaan esille keskeisiä teemoja, joita lausunnoista ilmeni. Tämä toimenpide on kokonaisuutena harkinnanvarainen.

- **Tiedote: Hallituksen esitys ***

- Ajankohta: vko 8–9 / 2022
- Kanavat: vm.fi, Twitter
- Kohderyhmä: Viranomaiset, media ja muut aiheesta kiinnostuneet
- Kuvaus: Tiedotetaan hallituksen esityksestä.

Tarkentamattomat toimenpiteet

- Vastuuministerin taustatilaisuus toimittajille (kevät/syysy 2021)
- Uutiskirjenostot (koko hankkeen kesto, kun ajankohtaista nostettavaa on tarjolla)
- Kolumni vm.fi-verkkosivustolle (kevät/syysy 2021)
- Nostot JulkICT-uutiskirjeeseen (koko hankkeen kesto)
- Uutisointi/blogi valtioneuvostoon yhteiseen intraan (kevät/syysy 2021)
- Asiantuntijoiden kirjoitukset medialle tai sosiaaliseen mediaan (koko hankkeen kesto)
- Erillinen sidosryhmäviestinnän suunnitelma ja kampanjaluontoiset toimenpiteet henkilötunnuksen tunnistuskäytön vähentämiseksi (kevät/syysy 2021)
- Kampanjaluonteiset kansalaisviestinnän toimenpiteet muutoksesta (koko hankkeen kesto, painottuvat asetuksen sekä lainsäädännön voimaantulon ajankohtiin)
- Webinaari (kesäkuu 2021)
- Säännölliset, kaikille avoimet tilannekatsaukset etäyhteydessä. Tilannekatsauksissa on mahdollisuus kysyä ja saada tietoa hankkeen ajankohtaisista toimenpiteistä (n. 2kk välein)
- Alaryhmien julkaistavat asiat (keskitetään mahdollisuuksien mukaan samoihin viestintätoimenpiteisiin, kuten tiedotteeseen)

Resursointi ja kustannusarvio	Hankkeen viestintä toteutetaan ensisijaisesti virkatyönä. Kampanjaluontoisia viestintäpalveluja voidaan harkita hankkeen aikana esimerkiksi kansalaisviestintään tai sidosryhmäviestintään.
Arvio viestinnän onnistumisesta	<ul style="list-style-type: none"> • Mediaseuranta (kk-tasolla) • Sosiaalisen median seuranta (julkaisujen kattavuus kk-tasolla, mahdollisesti analyysiä sosiaalisen median keskustelujen aktiivisuudesta) • Sidosryhmien tyytyväisyys viestintään (selvitettävissä esimerkiksi kyselyjen avulla)

Liite 5 Asettamispäätökset

[Linkki hankkeen asettamispäätökseen](#)

[Linkki hankkeen ruotsinkieliseen asettamispäätökseen](#)

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Liite 6 Hankkeessa käytettävät käsitteet

[Linkki hankkeessa käytettävien käsitteiden taulukkoon](#)

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Versionhallinta			
0.1	15.12.2020	Sanna-Mari Kirjalainen	Täydennetty pohjaan aiem- masta materiaalista osia.
0.2	8.1.2021	Anneli Kupari	Päivitetty aikataulua ja ris- kienhallinnan osuutta.
0.3	18.1.2021	Sanna-Mari Kirjalainen	Tehty kieliasun tarkastami- nen ja taitettu tekstiä oike- aan muotoon.
0.4	22.1.2021	Sanna-Mari Kirjalainen	Tekstiä muotoiltu ja riskit osiota päivitetty. Numeroitu liitteet ja lisätty Liiteluettelo.
0.5	29.1.2021	Sanna-Mari Kirjalainen	Lisätty liitteitä.
0.6	3.2.2021	Sanna-Mari Kirjalainen	Lisätty liitteitä, täydennetty tekstiosioita 9 Hankkeen hyväksymismenettelmät ja päättäminen sekä resur- sointi.
0.7	10.2.2021	Anneli Kupari	Täydennetty riskikartoituk- sen pohjalta.
0.7	11.3.2021	Anneli Kupari ja Sanna- Mari Kirjalainen	Päivitetty suunnitelmaan HETU muutoshankkeen tuomat tehtävät ja aikatau- luliite.
0.8	24.3.2021	Sanna-Mari Kirjalainen	Hyväksytty aiemmat muu- tokset, päivitetty aikataulu- liite.
0.9	8.4.2021	Sanna-Mari Kirjalainen	Muokattu tekstiä luvussa 2.2 Liityntä muihin hankkei- siin ja päivitetty aikataulu- liite.
1.0			

